

Podstawy kierowania działaniami ratowniczymi

Fundamentals of emergency management

profil	ogólnoakademicki
kierunek	inżynieria bezpieczeństwa
poziom	jednolite magisterskie
program	SM-K: jednolite studia magisterskie dla strażaków w służbie kandydackiej na kierunku inżynieria bezpieczeństwa
semestr	6
forma studiów	stacjonarne
ECTS	4
koordynator	dr inż. Stanisław Lipiński

forma zajęć: ćwiczenia

godzin	30
wymagania wstępne	Opanowanie zagadnień z ratownictwa technicznego, chemicznego, medycznego i bezpieczeństwa działań ratowniczych.
cele	Celem kształcenia jest nabycie: - podstawowej wiedzy z zakresu koordynowania, kierowania i dowodzenia działaniami ratowniczymi, w oparciu o reguły prawa i zasady sztuki ratowniczej, - wiedzy o możliwościach operacyjnych, znaczących dla bezpieczeństwa państwa podmiotów ratowniczych i związkach ich organizacyjnego powiązania, - technologii, procedur ratowniczych i taktyki użycia potencjału ratowniczego, - uregulowań prawnych dotyczących zakresu współpracy transgranicznej oraz międzynarodowych misji udzielania pomocy ratowniczej i humanitarnej.
metody	Ćwiczenia audytoryjne, ćwiczenia w podgrupach bazujące na studium przypadku sytuacji problemowej.
praca własna	Studiowanie literatury.

literatura podst.	1. Bielecki P., Podstawy taktyki gaszenia pożarów, SA PSP, Kraków 1996. 2. Burzyński E., Podejmowanie decyzji w działaniach taktycznych straży pożarnych, IW CRZZ, Warszawa 1979. 3. Gierski E., Efektywność dowodzenia, FIREX, Warszawa 1997. 4. Kamiński A., Sytuacje pożarowe, siły i środki w działaniach taktycznych, SGSP, Warszawa 1997. 5. Kamiński A., Obliczenia w taktyce działań ratowniczo-gaśniczych, SGSP, Warszawa 1998. 6. Kamiński A., Technologia działań ratowniczo-gaśniczych. Taktyka gaszenia pożarów. Część I. Skrypt SGSP, Warszawa 1996. 7. Lipiński S., „Wspomaganie decyzji w ratownictwie”, [w: „Nauki podstawowe oraz działania ratownicze dla strażaków (...)”], ISBN 978-83-88446-63-4], Wydawnictwo SGSP, Warszawa 2016. 8. Lipiński S., „Kierowanie działaniami ratowniczymi”, [w: „Zbiór opracowań z wykładów bloków tematycznych Zagadnienia operacyjne dla strażaków (...)”], Wydawnictwo SGSP, Warszawa 2013. 9. Lipiński S., „Zabezpieczenie i wsparcie logistyczne dla krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego, ze szczególnym uwzględnieniem długotrwałych działań ratowniczych” [w: „Zbiór opracowań z wykładów bloków tematycznych Logistyka i technika (...)”], Wydawnictwo SGSP, Warszawa 2013. 10. Lipiński S., „Organizacja Państwowej Straży Pożarnej, prawa i obowiązki strażaka Państwowej Straży Pożarnej”, [w: „Zbiór opracowań z wykładów bloków tematycznych Organizacja ochrony przeciwpożarowej (...)”], Wydawnictwo SGSP, Warszawa 2013. 11. Lipiński S., „Funkcjonowanie krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego, w tym oddziałów i pododdziałów Centralnego Odwołu Operacyjnego, wojewódzkich odwołów operacyjnych oraz grup specjalistycznych” [w: „Zbiór opracowań z wykładów bloków tematycznych Organizacja ochrony przeciwpożarowej (...)”], Wydawnictwo SGSP, Warszawa 2013. 12. Skuteczne ratownictwo. Fachowy poradnik dla służb ratowniczych, pod red. S. Lipińskiego, ISBN 978-83-88285-68-8], Verlag Dashofer, Warszawa 2005-2018. 13. Lipiński S., Kalinko J., Kuziora Ł., Proces podejmowania decyzji przez kierującego działaniem ratowniczym, Zeszyty Naukowe SGSP Nr66/2/2018, ISSN0239-5223. 14. Lipiński S., Kalinko J., Kompetencje kierującego działaniem ratowniczym, Zeszyty Naukowe SGSP, Nr 68/4/2018. 15. Lisiecki M., Podstawy organizacji i kierowania w ochronie przeciwpożarowej, SGSP, Warszawa 1997.
literatura uzupeł.	16. Kalinko J., Lipiński S., Struktury kierowania na potrzeby działań ratowniczych poziomu taktycznego, Nr 68/4/2018. 17. Kalinko J., Lipiński S., Poziomy kierowania na potrzeby działań ratowniczych, Zeszyty Naukowe SGSP Nr 66/2/2018, ISSN 0239-5223. 18. Kalinko J., Lipiński S., Kuziora Ł., Mobilne stanowiska dowodzenia na potrzeby kierującego działaniem ratowniczym, Zeszyty Naukowe SGSP Nr 64/4/2017, ISSN 0239-5223. 19. Wiśniewski W.: Organizacja i technologia gaszenia pożarów lasu, SA PSP, Poznań 2001. 120 Schroeder M., Ćwiczenie ratownicze, SA PSP, Poznań 2001. 21. Ustawa z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej (Dz.U. 1991 nr 81 poz. 351 ze zm.). (t.j.: Dz.U. 2021 poz. 869) 22. Ustawa z dnia 24 sierpnia 1991 r. o Państwowej Straży Pożarnej (Dz. U. 1991 Nr 88 poz. 400 ze zm.). (t.j.: Dz.U. 2020 poz. 1123) 23. Ustawa z dnia 18 kwietnia 2002 r. o stanie kłęski żywiołowej (Dz.U. z 2002 r. Nr 62, poz. 558 ze zm.). (t.j.: Dz.U.2017.0.1897) 24. Ustawa z dnia 8 września 2006 r. o Państwowym Ratownictwie Medycznym (Dz.U. z 2006 r. Nr 91, poz. 1410 ze zm.). (t.j.: Dz. U. 2020 poz. 882) 25. Ustawa z dnia 22 listopada 2013 r. o systemie powiadamiania ratunkowego (Dz.U. z 2013 r. poz. 1635 ze zm.). (t.j.: Dz.U. 2021 poz. 268) 26. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 4 lipca 1992 r. w sprawie zakresu i trybu korzystania z praw przez kierującego działaniem ratowniczym (Dz. U.1992 Nr 54, poz. 259). 27. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 31 lipca 2001 r. w sprawie szczegółowych zasad kierowania i współdziałania jednostek ochrony przeciwpożarowej biorących udział w działaniu ratowniczym (Dz.U. 2001 nr 82 poz. 895 ze zm.). (t.j.: Dz.U. 2013 poz. 709). 28. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 17 września 2021 r. w sprawie szczegółowej organizacji krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego (Dz.U. z 2021 r. poz. 1737). 29. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 31 sierpnia 2021 r. w sprawie szczegółowych warunków bezpieczeństwa i higieny służby strażaków Państwowej Straży Pożarnej (Dz.U. z 2021 r. poz. 1681). 30. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 4 lipca 1992 r. w sprawie zakresu i trybu korzystania z praw przez kierującego działaniem ratowniczym (Dz. U.1992 Nr 54, poz. 259).
weryfikacja efektów	

treści	efekty	godziny
Projektowanie organizacji działań ratowniczych z budową struktur kierowania na poziomie interwencyjnym realizowanym w strefie zagrożenia lub w strefie działań ratowniczych.		2
Planowanie współpracy służb wiodących i pomocniczych w ramach działań ratowniczych.		2
Ocena poprawności realizacji zasad i procedur ratowniczych ujętych w planach ratowniczych.		2
Badanie rodzaju i zasięgu zagrożenia oraz ewentualnego stopnia ryzyka planowanego działania ratowniczego. Badania skuteczności działania ratowniczego oraz zachowania bezpiecznych warunków jego prowadzenia.		2
Analiza celowości i efektywności działań ratowniczych w stanie wyższej konieczności.		2
Dokumentowanie prowadzonych działań ratowniczych.		2
Opracowanie oceny przebiegu działań ratowniczych w oparciu o metodykę.		2
Analiza zużycia sprzętu i środków gaśniczych wykorzystywanych podczas działań ratowniczych.		2
Wypracowywanie sposobów rozwiązań w celu likwidacji różnego typu zagrożeń. Dobór optymalnych koncepcji realizacji działań ratowniczych. Ćwiczenie z realizacji zadań i obowiązków kierującego działaniami ratowniczymi w ramach różnego rodzaju zdarzeń.		14

forma zajęć: wykład

godzin	30
wymagania wstępne	Opanowanie zagadnień z ratownictwa technicznego, chemicznego, medycznego i bezpieczeństwa działań ratowniczych.
cele	Celem kształcenia jest nabycie: - podstawowej wiedzy z zakresu koordynowania, kierowania i dowodzenia działaniami ratowniczymi, w oparciu o reguły prawa i zasady sztuki ratowniczej, - wiedzy o możliwościach operacyjnych, znaczących dla bezpieczeństwa państwa podmiotów ratowniczych i związków ich organizacyjnego powiązania, - technologii, procedur ratowniczych i taktyki użycia potencjału ratowniczego, - uregulowań prawnych dotyczących zakresu współpracy transgranicznej oraz międzynarodowych misji udzielania pomocy ratowniczej i humanitarnej.
metody	Wykład tradycyjny z wykorzystaniem techniki multimedialnej przekazu informacji.
praca własna	Studiowanie literatury.
literatura podst.	1. Kamiński A., Sytuacje pożarowe, siły i środki w działaniach taktycznych, SGSP, Warszawa 1997. 2. Gierski E., Efektywność dowodzenia, FIREX, Warszawa 1997. 3. Kamiński A., Obliczenia w taktyce działań ratowniczo-gaśniczych, SGSP, Warszawa 1998. 4. Lisiecki M., Podstawy organizacji i kierowania w ochronie przeciwpożarowej, SGSP, Warszawa 1997. 5. Ranecki J., Ratownictwo chemiczno-ekologiczne, SA PSP, Poznań 1998. 6. Skuteczne ratownictwo. Fachowy poradnik dla służb ratowniczych, pod red. S. Lipińskiego, Verlag Dashofer, Warszawa 2005-18. 7. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 31 lipca 2001 r. w sprawie szczegółowych zasad kierowania i współdziałania jednostek (t.j.: Dz.U.2013.709). 8. Rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 4 lipca 2017 r. w sprawie szczegółowej organizacji krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego (Dz.U. 2017 poz. 1319). 9. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 16 września 2008 r. w sprawie szczegółowych warunków bezpieczeństwa i higieny służby strażaków Państwowej Straży Pożarnej (Dz. U.2008 Nr 180, poz. 1115). 10. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 4 lipca 1992 r. w sprawie zakresu i trybu korzystania z praw przez kierującego działaniem ratowniczym (Dz. U.1992 Nr 54, poz. 259).

literatura uzupeł.	1. Burzyński E., Podejmowanie decyzji w działaniach taktycznych straży pożarnych, IW CRZZ, Warszawa 1979. 2. Bielecki P., Podstawy taktyki gaszenia pożarów, SA PSP, Kraków 1996. 3. Wiśniewski W.: Organizacja i technologia gaszenia pożarów lasu, SA PSP, Poznań 2001. 4. Kamiński A., Technologia działań ratowniczo-gaśniczych. Taktyka gaszenia pożarów. Część I. Skrypt SGSP, Warszawa 1996. 5. Schroeder M., Ćwiczenie ratownicze, SA PSP, Poznań 2001. 6. Ustawa z dnia 24 sierpnia 1991 r. o Państwowej Straży Pożarnej (tj.: Dz.U. z 2016 r. poz. 603, 960). 7. Ustawa z dnia 24 sierpnia 1991r. o ochronie przeciwpożarowej (tj.: Dz.U. z 2016 r. poz. 191).
weryfikacja efektów	Egzamin

treści	efekty	godziny
Podstawowe pojęcia z zakresu ratownictwa, taktyki, dowodzenia i kierowania działaniami ratowniczymi. Czynności ratownicze podstawowe i specjalistyczne.	W14,W25,W26,W27	2
Współpraca ratownicza i zakres współdziałania jednostek ochrony przeciwpożarowej, w środowisku KSRG i z innymi podmiotami oraz służbami. Charakterystyka operacyjno-taktyczna, zakres i możliwości organizacji, struktur, systemów i podmiotów. Sieć podmiotów KSRG i ich obszarów chronionych.	W07,W15,W20,W26	2
Zasady organizacji działań ratowniczych. Technologie, metody, sposoby postępowania, procedury ratownicze, taktyka działania.	W07,W13,W18,W19,W27	2
Proces wypracowywania zamiaru taktycznego i decyzji kierującego działaniem ratowniczym.	W02,W28	2
Kierowanie działaniami ratowniczymi na poziomach interwencyjnym, taktycznym i strategicznym. Zakres zadań, specyfika struktury organizacji, kompetencje i korelacje pomiędzy zarządzającymi na poszczególnych poziomach kierowania. Zasady przejmowania kierowania. Dokumentacja KSRG i działań ratowniczych. Budowa struktury kierowania na obszarze działań ratowniczych.	W13,W18,W20,W21,W31	4
Prawa i obowiązki kierującego działaniem ratowniczym. Działania w stanie wyższej konieczności. Warunki odstąpienia od zasad uznanych powszechnie za bezpieczne. Kryteria dopuszczalnego ryzyka dla ratownika.	W17,W18,W28,W30	2
Zasady rozpoznawania i identyfikacji zagrożeń, zabezpieczenia strefy działań ratowniczych i oznakowania strefy zagrożenia oraz ustanawiania priorytetowych czynności.	W17	2
Stanowiska kierowania komendantów PSP na obszarze powiatu, województwa i kraju. Punkty alarmowania w jednostkach ochrony przeciwpożarowej. Wspomaganie procesu kierowania przez stanowiska kierowania, punkty alarmowe i CPR. Metodyki pracy dyżurnych operacyjnych stanowisk kierowania. Dysponowanie sił i środków do działań ratowniczych. Zasady powiadamiania, alarmowania i współdziałania podmiotów podczas działań ratowniczych. Gotowość operacyjna i podwyższona gotowość operacyjna. Przemieszczanie sił i środków do czasowych miejsc stacjonowania.	W07,W08	4

Plany ratownicze i inne operaty ratownicze. Ocena zagrożeń na terenie obszaru chronionego. Analiza stanu zabezpieczenia operacyjnego. Organizacja odwodów operacyjnych KSRG na obszarze województwa i centralnego odwodu operacyjnego. Krajowe bazy sprzętu specjalistycznego.	W08,W19	2
Dokumentacja działań ratowniczych oraz dokumentacja funkcjonowania KSRG. Standardy sprzętowe, organizacyjne i szkoleniowe.	W08,W30	2
Struktury, organizacja i zadania sztabów dla działań ratowniczych. Współpraca ratownicza z mass-mediami w toku działań ratowniczych.	W08,W14,W18	2
Procedura oceny stanu gotowości operacyjnej i podwyższonej gotowości operacyjnej. Inspekcje gotowości operacyjnej podmiotów KSRG.	U13	2
Metodyka oceny przebiegu działań ratowniczych. Organizacja szkoleń, ćwiczeń i manewrów pożarniczych.	W16	2

realizowane efekty

W02	Zna i rozumie wybrane działy z matematyki, obejmujące analizowanie i interpretację danych statystycznych oraz narzędzi statystycznych, elementy programowania matematycznego, grafów, sieci, teorii gier i zbiorów rozmytych oraz metod matematycznych podejmowania decyzji
W07	Zna i rozumie podstawy telekomunikacji, systemów i sieci telekomunikacyjnych oraz organizacji łączności i alarmowania w działaniach ratowniczych, a także do celów zarządzania kryzysowego
W08	Zna i rozumie zagadnienia w zakresie wykorzystania danych SIP/GIS w inżynierii środowiska i inżynierii bezpieczeństwa
W13	Zna i rozumie zagadnienia o zasadach planowania, organizowania, przewodzenia i kontrolowania działań
W14	Zna i rozumie istotę i funkcje kierowania oraz dowodzenia jako formy zarządzania w organizacjach systemu bezpieczeństwa
W15	Zna i rozumie zagadnienia z zakresu prawidłowości i problemów związanych z zarządzaniem kryzysowym oraz rozpoznawania działań obejmujących sytuacje kryzysowe
W16	Zna i rozumie metodologię prowadzenia szkoleń i organizacji ćwiczeń i zajęć terenowych
W17	Zna i rozumie zagadnienia z zakresu ratowania zagrożonego życia, mienia i środowiska
W18	Zna i rozumie zasady dowodzenia i kierowania akcjami ratowniczymi oraz gaśniczymi
W19	Zna i rozumie zagadnienia z zakresu organizowania i prowadzenia akcji ratowniczych i gaśniczych
W20	Zna i rozumie zagadnienia z zakresu dowodzenia na poziomie taktycznym i z zakresu koordynacji działań służb
W21	Zna i rozumie zasady organizowania i funkcjonowania systemów kierowania i dowodzenia
W25	Zna i rozumie zagadnienia w zakresie prawa krajowego i międzynarodowego dotyczącą ochrony ludności, zarządzania i reagowania kryzysowego, działań ratowniczych, ochrony przeciwpożarowej, ochrony środowiska, współpracy z administracją publiczną oraz międzynarodowej współpracy ratowniczej
W26	Zna i rozumie zagadnienia z zakresu zasad funkcjonowania PSP oraz krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego i innych systemów ratowniczych
W27	Zna i rozumie zagadnienia z zakresu przepisów i procedur obowiązujących w ochronie przeciwpożarowej
W28	Zna i rozumie zagadnienia niezbędne do podejmowania decyzji z uwzględnieniem uwarunkowań technicznych, prawnych, administracyjnych i logistycznych – w warunkach zagrożenia, niebezpiecznego zdarzenia i stresu

W30	Zna i rozumie zagadnienia dotyczące aspektów prawnych z zakresu praw i obowiązków kierującego działaniami ratowniczymi, stanu wyższej konieczności i stosowalności w takich przypadkach Kodeksu Postępowania Administracyjnego, współpracy z innymi służbami i organami administracji publicznej
W31	Zna i rozumie zagadnienia dotyczące zarządzania zasobami ludzkimi oraz zarządzania jakością
U01	Potrafi pozyskiwać informacje z literatury, baz danych i innych źródeł, powiązywać z sobą, dokonywać ich krytycznej analizy i interpretacji, a także wyciągać wnioski oraz formułować i uzasadniać opinie
U05	Potrafi kontrolować przestrzeganie przepisów i zasad bezpieczeństwa, w tym kontrolować warunki pracy i standardy bezpieczeństwa
U06	Potrafi planować logistycznie z wykorzystaniem podstawowych zasad ekonomii
U07	Potrafi opracować dokumentację związane z planami i organizacją działań ratowniczych, operacyjno-technicznym zabezpieczeniem terenu i obiektów, organizacją szkoleń i ćwiczeń, a także identyfikować systemy bezpieczeństwa technicznego obiektów, obszarów i infrastruktury krytycznej
U09	Potrafi stosować zasady bezpieczeństwa i higieny pracy
U10	Potrafi zorganizować działania ratownicze w sposób bezpieczny dla ratowników i ratowanych
U11	Potrafi skutecznie ograniczyć (minimalizować) skutki występujących zagrożeń
U12	Potrafi podczas prowadzenia działań operacyjnych zidentyfikować i ocenić dynamiczne zagrożenia i potencjalne ryzyko
U13	Potrafi podczas działań ratowniczych podjąć i wyegzekwować decyzje
U14	Potrafi w sposób skuteczny komunikować się ze swoimi podwładnymi
U15	Potrafi obsłużyć sprzęt ratowniczy i gaśniczy
U16	Potrafi napisać sprawozdanie z przeprowadzonych działań
U23	Potrafi wykorzystać poznane metody i modele matematyczne — w razie potrzeby odpowiednio je modyfikując — do analizy i rozwiązywania zadań z inżynierii środowiska i inżynierii bezpieczeństwa
U25	Potrafi formułować, symulować i testować hipotezy związane z zadaniami inżynierii bezpieczeństwa i prostymi problemami badawczymi występującymi w inżynierii środowiska i inżynierii bezpieczeństwa
U26	Potrafi uwzględniać ryzyko i przewidywać skutki podejmowanych decyzji – szczególnie w sytuacjach zagrożenia i niebezpiecznych zdarzeń
U28	Potrafi rozpoznać źródła zagrożeń bezpieczeństwa; ocenić wartość i wielkość sił ratowniczych i sił wsparcia działań ratowniczych, środki i sposoby kształtujące poziom bezpieczeństwa
U31	Potrafi pozyskiwać, aktualizować dane SIP i wykorzystywać dane SIP/GIS w inżynierii środowiska i inżynierii bezpieczeństwa
U33	Potrafi określić cele działań zgrupowań i zespołów zadaniowych w sytuacjach zagrożeń i niebezpiecznych zdarzeń; organizować i prowadzić działania w sytuacjach kryzysowych oraz podczas zagrożeń i niebezpiecznych zdarzeń wpływających na poziom bezpieczeństwa
U34	Potrafi zastosować nowoczesne urządzenia specjalistyczne w działaniach ratowniczych
U40	Potrafi pracować samodzielnie i współpracować w zespole nad wyznaczonym zadaniem; jest odpowiedzialny za bezpieczeństwo pracy własnej i zespołu, ocenić czasochłonność zadania, kierować małym zespołem w sposób zapewniający realizację zadania w założonym terminie
U41	Potrafi aktywnie uczestniczyć w pracy grupowej i kierować podwładnymi pracownikami, kierować i dowodzić siłami ratowniczymi
K01	Jest gotów do opisu i interpretacji wyników prac własnych, odpowiedzialnej i rzetelnej analizy i oceny wyników prac własnych
K02	Jest gotów do formułowania wniosków i opinii na temat zagadnień z zakresu inżynierii środowiska i inżynierii bezpieczeństwa oraz komunikatywnego ich przekazania w sposób powszechnie zrozumiały

K04	Jest gotów do uwzględnienia pozatechnicznych aspektów i skutków działań prowadzonych w ramach szeroko rozumianego bezpieczeństwa, w tym jej wpływu na środowisko społeczne
K06	Jest gotów do tworzenia i rozwoju form indywidualnej aktywności zawodowej, działania w sposób przedsiębiorczy, uwzględniając aspekty szeroko rozumianego bezpieczeństwa
K07	Jest gotów do postępowania zgodnie z zasadami etyki zawodowej i działania na rzecz przestrzegania i rozwoju tych zasad